

(/)

🏠 (/)

> Forhistorisk tid, antikken, arkæologi ([http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/forhistorisk-tid-12-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/forhistorisk-tid-12-12/)

12)

> Bøger (<http://www.historie-online.dk/boger/>)

> Anmeldelser (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/>) > De første og de største fund

← Forrige artikel (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/forhistorisk-tid-12-12/gefjon-5>)

De første og de største fund

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 1321

Del artikel: **f** ([https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-](https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/forhistorisk-tid-12-12/de-foerwste-og-de-stoerste-fund)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/forhistorisk-tid-12-12/de-foerwste-og-de-stoerste-fund](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/forhistorisk-tid-12-12/de-foerwste-og-de-stoerste-fund))

t (<https://twitter.com/home?status=>. Aktiviteten kan ses på [http://www.historie-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/forhistorisk-tid-12-12/de-foerwste-og-de-stoerste-fund)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/forhistorisk-tid-12-12/de-foerwste-og-de-stoerste-fund](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/forhistorisk-tid-12-12/de-foerwste-og-de-stoerste-fund))

in ([http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-](http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/forhistorisk-tid-12-12/de-foerwste-og-de-stoerste-fund&title=)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/forhistorisk-tid-12-12/de-foerwste-og-de-stoerste-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/forhistorisk-tid-12-12/de-foerwste-og-de-stoerste-fund&title=)

[fund&title=](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/forhistorisk-tid-12-12/de-foerwste-og-de-stoerste-fund&title=))

De første og de største fund

De Bornholmske Amatørarkæologer 25 år

Red. Brian Christensen og Finn Ole Sonne Nielsen

Forlaget Brian Christensen. 432 sider. 349,95 kr.

Af arkæolog cand. mag. Benny Staal

De Bornholmske Amatørarkæologer (DBA) havde 25-års jubilæum i 2020. I den forbindelse udgav foreningen en storslået kompakt bog om de mange tusinde arkæologiske fund, som foreningens medlemmer har gjort gennem årene.

Bogen "De første og de største" er på 432 sider, trykt i et to-spaltet layout, og er skrevet i et letlæseligt sprog. Der er et overdådigt billedmateriale, såvel af enkeltgenstande som af udgravningssituationer, landskaber, personer etc. For godt nok går de bornholmske amatørarkæologer generelt - og heldigvis for det - oftest med metaldetektorer, men der er også folk, der rekognoscerer efter alle de andre, ikke metalliske, oldsager og spor i landskabet.

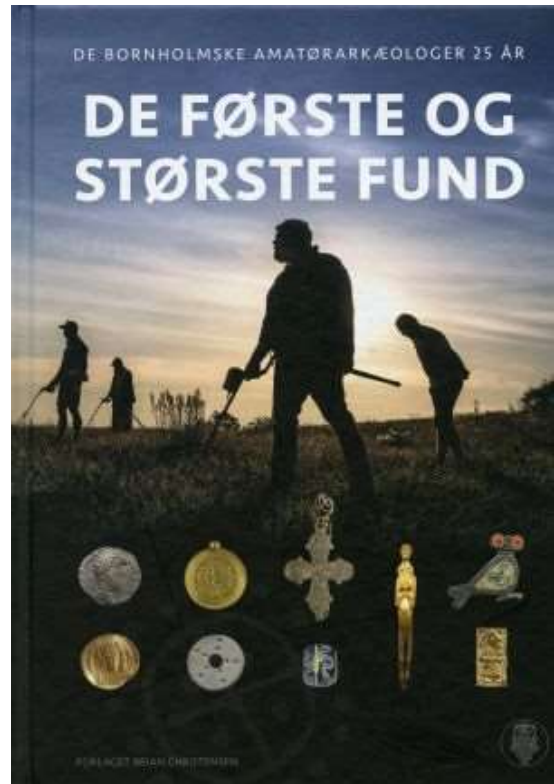
De er alle gode hjælpere på Bornholms Museums mange arkæologiske udgravninger. Der er masser af fine personlige beretninger om alle disse oplevelser.

Bogens koncept er nærmest genialt. Hver amatørarkæolog, detektormand, udgraver som "rekognoscerings-M/K", har skrevet om sine meget personlige oplevelser. Herefter har redaktionen bedt en fagarkæolog om at beskrive fundene mere uddybende og sætte dem ind i en større sammenhæng. Denne symbiose virker godt, også selv om flere af beretningerne nødvendigvis ligner hinanden. Bogen emmer af fundglæde; den glæde, som også alle arkæologer oplever, når et godt fund dukker frem af mulden. Specielt for bornholmerne er dog, at de finder så meget af det hele, at man i resten af landet kun kan være lidt misundelig. Samtidig dog med en stor anerkendelse af, hvordan amatørarkæologer og museum samarbejder på fornemste vis, og det gør de heldigvis i det meste af landet.

Efter et forord er der ni hovedafsnit samt en tak fra formanden for DBA, Kenn Sonne. Afslutningsvis lidt om DBAs medlemsblad "Guldgubben" og deres hjemmeside samt en artikeloversigt, kilde- og litteraturhenvielse, en ordliste samt en lidt forenklet tidstavle.

I en anmeldelse af en så omfattende publikation, vil det være nærmest umuligt at medtage alle aspekter og forfattere. For der er mange. Men et par nedslag til illustration skal nævnes og disse koncentrerer hovedsageligt om amatørarkæologerne i denne omgang.

Når man har læst bogen et par gange, bemærker man, at der er gengangere; nogle amatørarkæologer har skrevet mere end andre, måske fordi de har fundet mere, sidder i bestyrelsen af DBA, eller blot har et lidt tættere forhold til øens museum. Her er det først og fremmest René Laursen og Klaus Thorsen, som anmelder tænker på. René har gennem mange år forestået udgivelsen af medlemsbladet "Guldgubben" og har derigennem et utroligt godt overblik over fund og fundsteder, og han er en af de få i landet, der dygtigt identificerer arabiske fund af dirhems, som der findes masser af på Bornholm. Klaus har med sine mange år som (en af landets første) detektorarkæologer, gjort nogle af de største fund, og hans virke som formidler er, ja formidabelt. Det er en ren fornøjelse at læse om de mange flotte fund, og her skal naturligvis nævnes "udstødningsrøret" som det populært kaldes, men er et "kræmmerhus" af sølv med fyld med guldrakteater og smykkedele. Så absolut et af de mest spektakulære fund overhovedet, fra Fuglsangsageren, en mark lige ved siden af selve Sorte Muld pladsen.

Andre af amatørarkæologerne, som også besidder stort fundheld, er for eksempel Kim Lund-Hansen, der kan bryste sig af såvel Østermarie skattene af relikvieks (sammen med René Laursen) og fundet af den lille fine ugle fra romersk jernalder på Nexø-kanten. Begge fund ses på bogens omslag.

Bent Gregersen er også en af bogens bærende kræfter. Foruden at være medforfatter på afsnittet om DBAs mål og metoder, sammen med Klaus Thorsen og Brian Christensen, har Bent skrevet om sine flotteste fund og der er bragt en artikel fra DBAs Nyhedsbrev nr. 21, 1999 om en af udenlandsturene, som de dygtige detektorfolk fra Bornholm har været inviteret til. Bents bidrag er om turen til Uppåkra i Sydsverige. Der er skrevet om flere af disse fællesture, som til Kaupang i Norge (René Laursen i Nyhedsbrev nr. 24, 2003) og til Hedeby i Nordtyskland (Ann-Mari Chantelou i Nyhedsbrev nr. 36, 2003). At man på denne måde opsummerer tidligere ture, hører med i fortællingen om de bornholmske detektorførere, og det er kun naturligt, at disse fortællinger har fået en plads i jubilæumsbogen.

Nu handler det hele ikke om detektorfolkene, selv om det nok er dem, man tænker på først, når bornholmerne kommer på tale. Heldigvis har man ikke glemt de andre amatørarkæologer, og det var jo dem, der startede det hele. Her skal først og fremmest nævnes Gert Møller Larsen og Dorte Dam, der i en artikel af seniorforsker og tidligere museumsinspektør på Bornholms Museum Margrethe Watt bliver omtalt som bærende kræfter i begyndelsen af en mere end 25 år lang amatørarkæologisk fortælling. Igen skal artiklen af Ann-Mari Chantelou fremhæves, da den beskriver både velvilje (til at grave i hendes egen urtehave efter maglemosetid) og ihærdighed med eksempler på, hvor ofte amatørerne stillede op til alle slags opgaver. Her findes billeder af amatørerne på forskellige udgravninger.

I for eksempel Svend Kramps artikel om undersøgelserne på Vasagård og Rispebjerg får læseren ligeledes et fint indtryk af, hvor vigtige opgaver amatørarkæologerne løser ved deres altid positive og arbejdsomme medvirken.

Også mindre fundhistorier har fundet plads i jubilæumsbogen, og man bliver helt glad ved at læse om fundet af en bådøks mellem Allinge og Madsebakke ved indvielsen af en trampesti i juni 2012. Denne lille beretning er skrevet af John Bolding.

I bogen findes gode omtaler og gennemgange af de vigtigste gravpladser, og dem er der mange af på Bornholm. Særlig bevågenhed har gravpladsen Nørre Sandegård fået, da det var en gammelkendt plads - undersøgt blandt andet i 1980'erne af udgravningslederne Anne Nørgaard Jørgensen og Lars Jørgensen. Man får et hurtigt indtryk af både undersøgelsen, landskabet og enkelte fund derfra.

I et særskilt afsnit er omtale af samarbejdet mellem det lokale museum, og Nationalmuseet. Peter Vang Petersen, museumsinspektør på Nationalmuseet skriver om De Bornholmske Amatørarkæologers indsats og nævner nogle af de vigtigste fund og lokaliteter, og sågar har han fået opgaven at lave sin egen "top 10" over detektorfund på øen.

Det skal også nævnes, at konservator Torben Sode har skrevet en fin artikel om oldtidens glasperler, og at Margrethe Watt bringer en gennemgang af guldgubberne ved Sorte Muld og fra Agerbygård, en lokalitet ved Østermarie Kirke, som Klaus Thorsen også har skrevet et par sider om.

Der er så mange forskellige facetter i bogen, at man kunne blive ved. For eksempel har man ikke glemt samarbejdet med medierne, her personificeret ved fotograf på Tv2/Bornholm, Bo Iversen. Den formidling, som Bo har leveret gennem mange år, har været til stor nytte for bornholmernes store interesse for arkæologi.

Når formidling nævnes, kan det dog undre, at man ikke har medtaget et afsnit om det store projekt under Kulturstyrelsen "Danmarks Oldtid i Landskabet", hvor Bornholm ydede bidrag med hele tre områder: Madsebakke/Hammersholm (som lige er nævnt i en kort billedtekst på side 143), Gryet med sine mange bautasten og Blemmelyng med oldtidsagre. Uvist af hvilken grund, er de to sidste fuldstændigt ignoreret i bogen. Til gengæld findes et afsnit med overskriften "Anderledes Arkæologi". Her er noget om planter skrevet af Tino Hjorth Bjerregaard, noget om "de underjordiske" skrevet af Lars Christian Kofoed Rømer og af Flemming Kaul samt lidt om helleristninger af Jeanne Cordua. Man kommer således rigtig langt omkring i arkæologiens verden på Bornholm.

Ikke alle er nævnt i denne anmeldelse, med alles bidrag anses for lige vigtige af anmelder.

Rigtig mange velfortjente rosende ord skal denne publikation have med på vejen. Men dog også med en smule malurt i bægeret, for der er små mangler hist og her. For eksempel burde Kim Lund-Hansen også være nævnt som en af de, der har fundet den type fibula, som er blevet De Bornholmske Amatørarkæologers logo - den mangler. Men det er dog mest de sidste afsnit, der er kritisable; for hvorfor i al verden en "artikeloversigt" bagerst i bogen, når det i virkeligheden er en indholdsfortegnelse, som med fordel kunne have været bragt forrest? Det gør bogen lidt akavet at navigere rundt i - man bladrer unødigt meget for at finde frem til en bestemt artikel. Indholdsfortegnelser skal være, hvor indholdsfortegnelseres plads er, og det er forrest i en bog. Ligeledes burde kilde- og litteraturhenvisninger være bragt efter hver artikel - men her har man måske vurderet det hensigtsmæssigt sådan for ikke at få for mange gentagelser med? Mange henvisninger vil sandsynligvis være til den samme litteratur, men de mangler altså efter hver artikel.

Ordliste er altid gode, når man vil formidle til nye amatører, som det sikkert også er tænkt her. Dog undrer det, at ord som det svenske ord "godis" og oldtidsfolket "hunnerne", "plombe" og "skubbekværn" er medtaget i denne ordliste. Det er ganske almindelige ord. Det må formodes, at skulle et ord dukke op, som man ikke kender betydningen af, tyr man til GOOGLE eller andre lignende oplysende medier for at finde ud af det.

Endelig undrer det, at der åbenbart mangler en anden korrekturlæsning af bogen. Havde man prioriteret endnu en korrekturlæsning, havde man med garanti også undgået mindst en beklagelig fejl, idet fotografen til fotoet på side 250, ikke er "Søren Kramp", men artiklens forfatter, Svend Kramp, der har fotograferet en solsten og sine egne beskidte fingre.

Bogen som helhed vil ikke kun være interessant for amatørarkæologer, idet der anvises og fremvises meget af den ihærdighed, som museerne i Danmark generelt er så glade for, men også for lægfolk, der bare gerne vil "være med på sidelinjen" og se nogle af de mange flotte fund, der indtil nu er dukket op på Bornholm.

Alt i alt er der god grund til at lykønske De Bornholmske Amatørarkæologer med den flotte jubilæumsbog. Et værdigt minde for 25 års ihærdig stræben for at redde så meget af vores fortid som muligt. Det må siges at være lykkedes. Når det nu er Bornholm, det drejer sig om, kan det kun blive guldgubber, der uddeles. Her vil anmelder give fem guldgubber ud af seks mulige. Skulle man have haft alle seks, skulle alt have været i orden, helt uden kritikpunkter fra anmelder.

[Historie-online.dk, den 10. februar 2021]

← **Forrige artikel** (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/forhistorisk-tid-12-12/gefjon-5>)

SE RELATEREDE ARTIKLER

EIGI EINHAMR

(<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/forhistorisk-tid-12-12/eigi-einhamr>)

(<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/forhistorisk-tid-12-12/tisoe-og-aamoserne-kulturhistorie-og-natur>) ([http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/forhistorisk-tid-12-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/forhistorisk-tid-12-12/)